

Kyrkan i Finja

Kyrkoverkmästare Hilding Skiltson berättade, ett enligt en sägen, hade tvänne tvilling-
skutar släppts läsa en gång i forna dagar.
På den plats de lade sig skulle församling-
ens kyrka byggas. De gingo ned mot Finja-
sjön och betade, samt lade sig nära stranden.
På denna plats bleo kyrkan byggd. Meningen
hade annars varit att bygga kyrkan på en plats
kallad Lötör. Här skulle en stor skatt
ha varit nedgrävd. Flera personer grävde
efter den, men de bleo sjuka, så att de måste
upphöra med grävandet. Klokan i Finja kyr-
ka skulle ha flugit bort från den för här
befintliga trästapelns och faut över sjön.
Sen hittades på en plats, som sedan dess
kallats Klokeköjd.

Kyrkan i Finja anset vara från 1100 talet.

Den har senare blivit tillbyggd, dels med en flygelbygggrad åt söder dels med trappgaveltornet. Det senare skall ha byggts i tre stapper och en gång delvis ha rasat. Inne i kyrkan finnes på triumfbågens yta målningar, som sägas vara ensamma i sitt slag i nord Europa. De bibliska motiven däri anses vara utförda av någon italiensk mästare. Enligt en sägen skulle svenske kungen Karl Knutsson ha skjutit kyrkan i brand. Den var den tiden förmodligen försedd med halmtak. Påväl detta som innerloftet förstärktes däruid. Senare skulle vaho ha slagits, men detta skulle sedan ha blivit rigna. Kyrkan har nu träloft i form av tunnvalv. Detta är överkalkat och ger illusionen av slaget stenvalv. Predikstolen som är mycket gammalt bär inskriptionen:

Verbum Domini Manet in Aeternum Non
est i. Evbesco Sanctum Evangelium Omni-
um Virtus Credienti. Orden äro ommätade
varvid teckningen blivit något felaktig.

I sakristian förvaras en mycket gammal
bista, antagligen kyrkans kassabista. Den
är försedd med järnband och ett konstlås
från äldre tid, som några tjjuvar, vilka
för några år sedan vid ett inbrott i kyr-
kan, icke hade förmått att öppna.

Dyrkogården som omger kyrkan, sluttar
från landsvägen ned mot kyrkan.

Äldsta gravvården bär årtalet 1871. Dyrko-
gården är delad i avdelningar, varav å
den ena lämnas fri gravsättning. I östra
delen fanns för den s.k. självsprillings-
kroken, där självmördare begravdes. För
dem företogs ingen självsprillning. Några

egendomliga seder vid bröllop eller
begravningar omtalas. De som dö i
kyrkbyn bisätts vanligen i kyrkan
före begravningen. Från byarna ute i
socknen företages begravningståg. I äldre
tid lures liken till kyrkan, sedan an-
vände man sig av hästskjutsar och nu-
mera av bilar. Före likskjutsen kommes
en vagn med prestarna. De prestaveran-
de stå å var sin sida om kistan under
jerdfästningen. Sedan Tyvinge numera
har egen kyrkogård blir antalet begrav-
ningar i Finja färre än för. Då kyrkogår-
den är nära fullbelagd har en ny begrav-
ningsplats ett stycke längre bort anlagts.

^u
Örnastenen.

Albin Nilsson född 1887 å den gård han
bukan och som fönt innehafte av hans fader,
berättade att den stora sten, som ligger
mitt emot hans byggnader, på andra sidan
om landsvägen kallades Örnastenen. Farsen
den fått denna benämning visste han ej.
Enligt en sägen skulle den ha kastats av
en jättesticka som bodde i Vederna hall i
Höja socken, för att slå ned kyrkan i
Finja. Den ligger inte långt från kyrkan,
så hennes träffsäkerhet hade varit ganska
god! Invid stenen har förtagits grävningar
efter förmodat nedbränt jordagods, men utan
resultat. I Vederna hall skulle stollen haft
sin bering i en stor grotta försedd med
järnportar. I flera dagar skall dessa portar
 varit synliga. Nilsson antalade även, att

ACC. N:R M. 11103:6.

vid Prästens skulle en avdelning av Sten-
bocks arme, ha lockats ut i massa av erts-
befolkningen, som var dansksinnad.

Prebosten dränkte sig i massen. Sam-
befolkningen visat sig "rävaktiga" mot
svenskarna, skulle namnet Prästens ha
uppkommit.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Ljunggrens berättelser.

Karl Ljunggren berättade att hans fader i sin ungdom haft tjänst å Mölleröds kungsgård i Finja socken. Han skulle då en kväll ha sett en säck, som låg på vägen vid en bro i närheten av gården. Så han gick fram till den, böjde den söder sig och kom så ner i ån så det "fiätste" om den. Han antog att det var Bäckehästen, som förvandlat sig till en säck. En gubbe som hade ett torp i närheten brukade ibland gå ut med en grumma i handen. Så han skakade denna kornen bäst upp ur ån. Gubben lade grumman på den och belade den, samt använde den till körlor. Om kvällarna släppte han den och då for den ned i ån. En dag lånade han bort den till en granne, som behövde dragare. Det skulle varit Bäckehästen.

Karl Ljunggrens morfar var husar. Han kom en natt på hemvägen från sin tjänstgöring, att träffa ett fruntimmer, som frågade honom om han ville göra henne en tjänst. Han lovade detta och följde henne in i skogen. Vid en gärdsgård lämnade hon honom en liten kista, som han skulle bära till kyrkogården. Han gjorde detta och tyckte sig bära sleg bakom sig av många personer, det hövdes, som om ett likfölje efter honom. Framkommen till kyrkogården lämnade han kistan över muren där kvinnan tagemat den. Han lockade honom med att taga honom i handen och yttrade att det hade dröjt hundra år till, innan han haft makt att lämna någon hjälpa henne. Han var övertygad om att det varit någon barnmänderska, som efter döden visat sig.

9.

Morfadern hade en morgon då han skulle hämta sin fars svenne hästar ute i beteshagen funnit tre hästar där, vareo två voro alldeles lika. Då han skulle lägga grimmor på den ene av dessa, sprang den från honom. Han bleo förvågad och utbrast: "Ska du inte låta dig tagas idag?" Hesten sprang då ned i en bäck och fästovann. Det ansåg han varit Bäckhästen.

Hert. Ljunggren. Tjänade i unga år på Tankivogården. Andramatten efter hans inträde i tjänst, härdes oväsen från häststallen. Han gick dit, men såg att hästarna lågo och sov. En av de andra drängarna sade till honom, att det inte var något att bry sig om. Det brukade träks i stallen. Det skulle vara en viss Prävenkts, som ägt gården på den danstka tiden, och han gick

igen och burkade då väskes i stallet.

Ljunngrens såg en gång "vättaljus" vid ett stenbummel vid Fankivagården. En gång fick han se en man som grävde där. Denne fann en stor flat sten, som låg nere i burret. Ljunngrens erbjöd sig hjälpa honom att lyfta upp den, men mannen ville vara ensam. Han badde antagligen, att pengar vara medgivna och ville vara ensam om fyndet. På kvällen fick han också sjäta upp stenen. Men han avlägnade sig strax därifrån. På kvällen återvände han och då hade han prätten med sig. Under stenen hade han funnit en låda, som innehöll ben. Lådan blev över natten, insatt i brännriet på gården. Helan natten hördes aväsen därifrån. På morgonen sågo mannen och

prästen liden med sig och grävde ner den
på kyrkogården.

11.
Pjåts grävde Ljunggren efter en förmodad
skatt under en stor sten, som var
3 alnar lång och 2 alnar bred. Han hade
hört att de, som skulle lyckas med sådant
bedde vara födda på en torsdag. Som han
var född på en torsdag, trodde han sig
säker på att hitta något. Han fick en sådan
huvudvärk att han måste byta grävningen.
Han gick dit en annan dag och fortsatte,
men då blev han så sjuk att han måste
gå hem och ligga hela dagen. Han för-
modade att det inte var "bra" att gräva
där, varför han inte försökte fler gånger.

Jordbruket i Finja på 1800-talet.
Carl Ljunggren omtalade att i hans ungdom var redskapen helt av trä. Till havning av potatistand användes en träharv med slitna harvpinnsar. Sticket var av trä med järnbill. Man körde med oxar, men dessa ersattes snart med hästar. Ljunggren inköpte slättermaskin omkring 1910 och högg då gräset till hela byn. Vid huggning av säden användes slättermaskin med haspa. Besvärinnan högg allt gräs och säd med lias. Klästrävarn hade inköpt tidigare förs rektshiftet. Den första fjätolindaren kom till orten 1914. Träskningen försiggick förs med slagen. På 1890-talet inköptes träskverk med hästvandring. På 1900-talet började ångträsken komma i bruk. Samrögen

ACC. N:R M. 11103:13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skog. knappast fanns tillhörande Finja
by, förekom icke något skogsbruk av be-
lydelse.

De gamla sederna med förning till
kalasen hade han hört omtalas av för-
äldrarna, men de voro ur bruk under
den tid han mindes tillbaka.

13.